

Kutseühinguline ajakiri

Eesti raudteelaste kesk-
ühingu väljaanne.

Tellimise hind:

Hastas postiga . . . Kr. 2.—
Poolaastas „ 1.—

Üksiknumber
15 senti.

Ilmub 1—2 kord kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, raudteelaodes, riigi- ja omavalitsusteinijate organisatsioonide ja nende osakondade juhatuste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimiskohtil.

Toimetus ja talitus:

Tallinna, Tehnika t. 16-e. Telefon, Balti keskjaam 221.

Kuulutuste hinnad:

Terve lehekülge	Kr. 30.—
Pool lehekülge	„ 15.—
Veerand „	„ 7,50
Kaheksandik „	„ 4.—
Tekstis 50 prots. kallim.	

Nr. 5

8. juunil 1930 a.

VII aastakäik

SISU: Varjaagide kutsumised ja selle tagajärjed. — Kilde Keskliidu Saadikutekogust. — Ülevaade Raudteelaste Keskühingu tegevusest. — Ametiühingulise liikumise põhimõtted ja printsiibid (lõpp). — Riigiteenijate Tallinna Ühingu nõudmised Keskliidu tervendamiseks. — Kroonika: Keskliidu Saadikutekogu koosolek 11. V. s. a. — Riigiteenijate Tallinna Ühingu volinikkudekogu koosolekult. — Raudteelaste arvu vähendamise võimalustest. — Raudteelaste Hoolekande Ühing 5-aastane. — Välismaailt: Ametnikkude arv Saksamaal. — Ametnikkude büdžeti uurimised. — Pariisi postistretigi tagajärjed. — Mitmesugust: Raudteelase Juhan Reimanni 30. a. teenistuse juubel. — Mis maksab üks haak? — Järelegemiseväärt korraldus. — Joonealune: Kobamised lootustes.

Varjaagide kutsumised ja selle tagajärjed.

Praegune hra riigivanem pidas tarvilikuks tunnistada riigiteenijaskonna asjatundmatuks, oskamatuks, kes ü helegi küsimusele asjalikku ja õiget vastust ei suutvat anda. Selle järele võis arvata, et nüüd algab üks suur asjatundjate kogumine riigiaparaadi teenistusse, sest kaugele sa ikka ainult *oma* asjatundlikkusega jõuad; iga inimese võimed on ju piiratud ja geniaalsemadki näitlejad tarvitavad vahetevahel suflööri abi. Imelikul kombel pole aga seni midagi kuulda ega näha sellest asjatundjate koondamisest, välja arvatud vast mõne riigikontrolli ametniku üleviimine majandusministeeriumi. Aga nendegi asjatundlikkuse üle on arvamised väga lahkuminevad, ja näib et ikka rohkem ja rohkem kogub neid, kes selles

kahtlevad. Viimaste leeri on nähtavasti kaldunud ka hra majanduseminister ja arvatavasti ka hra riigivanem, sest peaks küll tohtima arvata, et hra majanduseminister oma varjaagidekutsumisi ilma tema teadmata ja nõusolekuta ette pole võtnud. Hra Zimmermann näikse nimelt väga kõrgel arvamisel olevat kõigist välismaalasist ja igakord, kui ta kodumaa tolmu jalgelt raputab, kuuleme kohe mingisuguste asjatundjate konsulteerimisest ja nende nõuandjaks kutsumisest. Nii nüüdki, olles ametlikul külaskäigul Saksamaal, olla ta sinna kauemaks jäänud, et „asjatundjatega“ nõu pidada meie kodumaiste asjade korraldamise üle. Loodetavasti järgneb sellele samasugune mõne „asjatundja“ siia nõuandjaks kutsumine, nagu

hiljutisele Viini külastamisele. Sest nähtavasti pole hra Zimmermannile selle Viini nõuandja näpunäidetest veel küllalt; või tahab ta tingimata kinni pidada ajaloost tuntud varjaagide arvust?

Igatahes tõendavad selle Viini nõuandja näpunäited küllalt selgesti, milline väärtus niisugustel nõuandmistel on. Kuigi ajakirjanduses seni on ilmunud vaid lühikesed kokkuvõtted neist nõuanne- test, võib nendegi põhjal juba mõnesuguseid järeldusi teha. Mida soovitab siis see kuulus „eriteadlane“ ja „asjatundja“? Ei midagi muud, kui maksude, maksude ja veel kord maksude tõstmist; eriti nende maksude tõstmist, mis laialistel rahvahulkadel lasuvad. Maksma tulla panna läbikäigumaks, tubakamonopol, eriti aga tulla tõsta suhkru- ja soolatolli. Siiski, maksude tõstmise kõrval tulla meie majandusliku olukorra parandamiseks vähendada ka valitsuseaparaadi kulusid viimase võimaluseni ning anda majanduseministrile diktaatori õigused kogu riikliku majapidamise alal. Just nagu tal neid õigusi juba praegugi küllalt poleks. Pole igatahes seni kuulda olnud, et kunagi mõni kuludesumma riigi eelarvesse oleks võetud rahaministri kategoorilisele vastuseisule vaatamata. Hra asjatundja arvates olla aga sedagi vähe ja sellepärast ka eelarvega lubatud summasid tulla tarvitada ainult majanduseministri loaga. Lihtsureliku keelde tõlgituna tähendaks see seda, et riigi eelarvet ei säetaks kokku ja tema kallal kaubeldaks üks kord aastas, vaid tervelt kaksteistkümmend korda! Hra „asjatundja“ on õnnetuseks vist ära unustanud kalkuleerida, kui paljude ametnikkude töö selle juures ka kaheteistkümnekordesteks muutub, teiste sõnadega — palju selle tõttu uusi ametnikke juure tuleb võtta. Sellelega oleksime ühtlasi hra „asjatundja“ teise väite juure jõudnud, mis valitsemiseaparaadi kulukaks tegewat, nimelt riigiteenijate arvu juure. Ajakirjanduse teadetal paistvat ametnikkude 28.000-line pere hrale „asjatundjale“ esimese pilgu järele liig suur olevat ja selle vähendamine 15% ei pidavat tegema ras- kusi. Kahjuks on hra „asjatundja“ oma otsused just sellele „esimesele pilgule“

rajanud, ilma et oleks püüdnud lähemalt selle üle juurelda, kellest see 28.000-line pere õieti koosneb ja kuipalju ning mis- suguseid ülesandeid ta peab täitma. Siiski on hrale „asjatundjale“ eriti silma torganud õpetajate arv: tervelt 6000 olevat neid ja see olevat liig! Täitsa õige; kui juba iga Ida metslase laps kooliharidust saama ja viimati veel „asjatundjate“ asjatundmist uurima hakkab, kuhu see maailm siis küll jõuab. Sellepärast, maha haridus ja selle levitajad — õpetajad.

Kõik see aga ei vähenda „asjatundja“ arvates veel riigi väljaminekuid küllaldaselt, sellepärast tuleb veel kärpida. Paraja võimaluse selleks annavad pensionid. Šest kujutage endale ette: Eestis — kuski metsikus Idas — tahetakse vanadusest ja nälgimisest jõuetuks jäänud riigiteenijale samuti pensioni maksta, kui kuski Lääne-Euroopas. Otse kuulmatu asi. Sellepärast, pensioni väljateenimise aeg 40 aasta peale! Näis siis, kui palju neid pensioni väljateenijaid veel leidub (eriti kui päris- maalaste eneste valitsus arstimisevõimaluste kärpimise eest hoolitseb)!

Kui me nüüd kokkuvõtet tehes küsime, milliseid „ameerika uudiseid“ see „asjatundja“ meile nii lahkelt (ja arvatavasti õige soolase tasu eest) on pakkunud, siis peame kurvale otsusele jõudma, et ei mingisuguseid. Mis puutub ametnikkudesse ja pensionidesse, siis on hra Tonkmann ja hra Zimmermanni parteikaaslane hra Laur sellel alal hoopis suurejoonelisemaid näpunäiteid andnud. Ja tollide tõstmise alal on ju meil omal vististi maailmarekordimehed olemas: hra Zimmermannil ei maksa sugugi nii tagasihoidlik olla oma võimetega! Aga juba vanasti öeldi, et ükski prohvet pole kuulus omal maal ja nähtavasti tõestub see igivana tõde meiegi päevil veelkord. Jääme ainult ootama, mil- lal hra Zimmermann ühes hrade Tonk- manni ja Lauriga saavad austava kutse tulla andma oma asjatundlikku nõu Austria majandusolude korraldamiseks, mis teatavasti hoopis räbalamas seisukor- ras, kui meil. Hra Kienböck'i omal maal nähtavasti hästi ei tunnustata!

Eriteadlane.

Levitage oma häälekandjat!

Kilde Keskliidu Saadikutekogust.

Keskliidu Saadikutekogu on kõrgem riigiteenijate kutseesinduslik organ, on teatavas mõttes riigiteenijate parlament.

Teoreetiliselt peaks sinna olema koondatud riigiteenijate kutsetegelaste eliit. Tegelik seisukord tõendab aga hoopis midagi muud. Tõsi, sinna on sattunud ka mõned üksikud kutsetegelased, kes ihu ja hingega püüavad seista riigiteenijate kutsehuvide eest, kuid nende arv on väike. Nende kõrval tegutseb teine liik aktiivseid „kutsetegelasi“ aga juba hoopis teiste sihtidega. Riigiteenijate huvid ei maksa neile mitte midagi, küll aga nende hääled Riigikogu valimistel. Nende sihiks on sellepärast igal tingimusel ja igasuguste abinõudega nende häälte püüdmiseks võimu oma käes hoida. Ja seda tehakse siis ka abinõusid valimata. Enamik Saadikutekogusse koondunuist on aga ainult hääletusmaterjal, kes vist isegi õieti ei taipa, miks ja milleks nad sinna sattunud. Olgu selleks paar näidet.

Tööerakondlik Keskliidu juhatus saab kõrgemalt poolt käsu: tuleb heaks kiita raamiseaduse eelnõu, millega valitsusele jäetakse vabad käed arstiabi korraldamisel oma määruste kaudu. Iga riigiteenija teab, mida see tähendab: arstiabi kärpimist vähemalt 20—30% võrra, vaba arstivaliku piiramist, võib olla sunduslikke ambulatooriume jne. jne. Kõik riigiteenijate koosolekud ja kongressid, kõik organisatsioonid on aga kategooriliselt senise seisukorra halvendamise vastu olnud. Sellele vaatamata täidab sõnakuulelik Keskliidu juhatus antud käsu. Saadikutekogus tuleb selline teguviis kõne alla, nõutakse juhatuselt seletust. See ei ole ka seletustega kitsi; iidamast ja aadamast räägitakse tunniviisi, tehakse demagoogiat, salatakse kõik maha ja kui dokumendid esitatakse, siis kahtlustatakse nende tõe vastu jne. Ning nagu müür tõusevad massi käed, millega juhatus tegevus aja- ja asjakohaseks tunnustatakse. Käte tõstab truult metsateenijate esindaja; mis sellest, et mõnikümne krooni palka saavaile metsavahitidele, kes arstidest sagedasti mitukümne kilomeetrit eemal soode ja rabade taga elavad, kavatsatud arstiabi kärpimine arsti tarvitamise tõsisemal juhtudel peaaegu võimatuks teeb, sest arsti kohaletoomine läheb sageli rohkem maksma, kui kuus saadav raha-

palk üldse on. Nende esindajat see muidugi ei huvita, samuti nagu ei huvitanud see nende esindajat, kui heaks kiideti teenistusevanusetasu seadus, mis neile jällegi ainult mõnikümne senti kuus määras. Truult tõusevad ka värskeltsmoodustatud põllutööministeeriumi ametnikkude ühingu esindajate käed. Ühingu ristisade vaev peab ju ometi kuidagi tasutud saama. Neid ei huvita põrmugi see, kuidas mitmeliikmelise perekonna isa, nende valija, makstes Tallinnas tihti poole oma kuuekümne-seitsmekümnekroonilisest palgast ainult mõnikümne senti, omal kulul veel arstima peaks näljast nõrkenud lapsi ja enastki. Ei, see kõik pole nende asi! Nemad teavad ainult ühte, — vaja on heaks kiita raamiseaduse pooldamine; mis läheb neile korda, mis selle järeldusena tuleb.

Aga tund aega hiljem, kui haiguskindlustuse küsimus uuesti kõne all on ja kui eelmisest kordaminekust joovastatud Keskliidu juhatus endale edaspidiseks tegevuseks veelgi vabamaid käsi soovides nõuab volitust talitada oma äranägemise järele, ärkab mass korraga unest. Ei, niisugust asja ei või olla. Mingisuguseid volitusi pole tarvis. Arstiabi tuleb korraldada kindlate seaduseandlikul teel antud reeglite alusel, tasuta ja vaba arstivaliku põhimõtetel, otsustatakse nüüd.

Mis see siis nüüd on? On siis poole tunni jooksul arusaamisele tulnud, et Keskliidu juhatus tegevus raamiseaduse pooldamise näol riigiteenijate huvidele ei vasta?

Oh ei, kaugeltki mitte. Mass lihtsalt ei saanud aru, et võimata on järjekindel olles pooldada ühe ja sama küsimuse korraldamist raamiseaduse alusel antud määruste kaudu ja sealsamas jälle kohe nõuda, et sama küsimus korraldataks seaduseandlikul teel antud reeglitega. Millegi pärast sümpatiseeris neile nüüd viimane lahendusviis rohkem (arvatavasti sellepärast, et Keskliidu juhatus oma võidus juba ette kindel olles tarviliseks ei pidanud uuesti küllalt demagoogiat teha) ja nii leidis pime kanagi kord õige terakese. Hra Martens oli esialgu küll kaunis nõutu niisuguse äparduse puhul. Temale kui vanale vilunud rebasele oli niisugune sissekukkumine muidugi kaunis piinlik. Oleks pidanud teadma, et massi kunagi uskuda ja ohje lõdvale lasta ei või. Aga

küll ta end peagi trööstis. Tegelikult sai ta peaaegu seda, mis tahtis, sest nüüd võib ta soovi järele ütelda, et Saadikutekogu pooldab üht või teist lahendusviisi — nii kuidas just antud silmapilgul vaja.

Niisugused on Eesti riigiteenijaskonna „kutsetegelased“ omas enamuses.

*

Nägime nüüd, missugune on kutsetegelasete mass. Aga juhid? Toome näite neistki. Iga aasta kaebab Keskliidu juhatus oma aruande juures, et tema tegevus suuresti on takistatud rahapuudusest. Täiesti õige. 600—700 kr. summaga pole tõesti võimalik midagi ära teha. Ja nii on Keskliit aastate viisi pidanud ilma kindla korterita läbi ajama; pole suutnud oma liikmeid — organisatsioone — ja riigiteenijaid oma tegevusest informeerida jne. Sellepärast võttis Saadikutekogu möödunud (1929) aastasel korralisel peakoosolekul vastu otsuse Keskliidu liikmemaksu suurendamiseks 50% võrra (igalt saadikult senise 20 kr. asemel 30 kr.) alates 1930. aastast. Üks tulisemaid liikmemaksu kõrgendamise pooldajaid tol ajal oli Keskliidu sekretär J. Pipar. Oleks selle järele tohtinud arvata, et hra Pipar tänavugi kõigest jõust selle eest seisab, et mineva-aastane kõrgendamise otsus nüüd ka tegelikult maksma pannakse. Vale kõik! Hra Pipar võitles nüüd lõvina liikmemaksu kõrgendamise vastu.

Millest siis nüüd niisugune meelemuutus? Oli Keskliit vast kustki mõne suure toetuse saanud, et raha järele enam tarvidust polnud? Ei, hra Pipra meelemuutuse põhjused olid hoopis omapärased; igatahes väga omapärased juhtivale Keskliidu tegelasele. Nimelt oli hra Pipar ühes Keskliidu esimehe Martensiga asunud organiseerima uusi, väikseid ühinguid riigi keskasutustes Tallinnas, et sellega katsuda hävitada Tallinna riigiteenijate suurühingut, kes seni püüdnud on eemaldada Keskliidust erakonnapoliitikat. Arvati, et nüüd on selleks paras aeg, sest nimetatud ühing, et väikestki kutsetegevust võiks arendada, kõrgendas käesoleval aastal märksa oma liikmemaksu. See muidugi paljudel kutseühingute ülesannetes ja abinõudes väheteadlikele või koguni võhikuile liigetele ei meeldinud ja sellepärast loodeti need nüüd kergesti ühingust ära meelitada uutesse ühingutesse. Nii oligi juba moodustatud eelpool nimetatud põllutöoministeriumi ametnikkude ühing,

kus liikmemaksu üldse ei nõutudki, vaid ainult 25 senti sisseastumise maksu. Oli siis sel viisil ka tervelt 105 liiget kogutud ja vastavalt Keskliidu põhikirjale nende pealt ka 2 saadikut koosolekule toodud (kes ka truult, nagu eelpool tähendatud, neile pandud lootused täitsid). Nende kahe saadiku pealt oleks aga liikmemaksu kõrgendamise puhul tulnud maksta tervelt 60 kr. (ehk ümmarguselt 60 senti liikmelt) Keskliidule liikmemaksu. Muidugi oli karta, et see peagi sunnib uut ühingut end likvideerima ja sealt siis oligi pärit see hra Pipra äkiline meelemuutus. Eks ole ilus pilt „kutsetegelasest“, kes ainult kutseliikumise huvides tegutseb! Ja on selle juures veel Keskliidu sekretär.

*

Tähendasime ülemal juba, et praegu Keskliidus võimulolev tööerakondlik kliike igal tingimusel ja kõigi abinõudega seda ka edaspidiseks endale kindlustada püüab. Üheks niisuguseks abinõuks on vastasrinnas asuvate organisatsioonide lõhkumise püüe ja neist väikeste võimetute, kuid sõnakuulelike kääbusorganisatsioonide loomine. Viimaste kaudu on seda kergem oma võimu kindlustada, et maksev Keskliidu põhikiri ette näeb pluraalse valimisviisi Saadikutekogu moodustamisel. Niisuguse valimisviisi juures on võimalik, et väike organisatsioon, kus on 10—15 liiget, saadab Saadikutekogusse ühe saadiku, suurorganisatsioon aga, kus üle 500 liikme, saadab sinna iga järgmise viiesaja liikme pealt samuti ühe saadiku. Teiste sõnadega, viis, kuus väikest organisatsiooni, kus kokku vast 100 liiget, annavad sama palju saadikuid, kui suurorganisatsioon, kus paartuhat liiget. Niisuguse ebademokraatliku valimisviisi kaotamist on raudteelased ja riigiteenijate Tallinna ühing ammugi juba nõudnud, kuid sellele sõditakse küünte ja hammastega vastu. Ka käesoleval Saadikutekogu koosolekul teatas Tallinna riigiteenijate ühing, kes tegelikult Keskliidust juba lahkunud, et tema uuesti nõus on Keskliiduga ühinema, kui viimane muude hulgas maksma paneb ka õiglase, kõigile ühetaolise valimisviisi. Samuti nõudsid raudteelased, et Keskliidu juhatus moodustataks proportsionaalsuse põhimõttel. See ähvardas muidugi tööerakondliku kliike ülevõimule kardetavaks minna ja kõik registrid tõmmati valla, et ainult seda nõudmist mitte läbi lasta minna. Esimees Martens läks isegi niisu-

guse absurdini, et tõendama kukkus — raudteelased ei maksvat selleks tarvilikul määral liikmemaksu, et anda proportsionaalselt oma liigete arvule juhatusse liikmeid, kuigi aruande puhul selgus, et raudteelased Keskliidule sentigi võlgu ei ole. Kui raudteelased selle peale seletasid, et nemad nõus on otsekohe liikmemaksu maksma mitte saadikute, vaid liigete arvult, siis tehti ruttu teist juttu ja asuti uut konksu otsima. Ja nii jäigi raudteelaste nõudmine rahuldamata. Aga seal-samas armastavad need tööerakonna „demokraadid“ teha suuri sõnu demokraatiast ja demokraatlikule korrale alistumisest.

Nagu ülemaal tähendatud, esitas Tallin-

na riigiteenijate ühing Saadikutekogule tingimised (v. käesolevas „Sides“ teisel), millistel tema nõus on Keskliiduga uuesti ühinema. Samuti teatasid raudteelased pärast nende nõudmiste tagasilükkamist juhatuse kujundamise mooduse üle, et nemad juhatusest osa võtavad ainult selleks, et Tallinna ühingu nõudmiste kaalumisel ja arutamisel kaasa töötada. Suvi on käes ja vaevalt enne sügiset tõsiselt enam midagi teha suudetakse, kuid käesolev sügis peab andma otsuse, kas tervendatakse Keskliit või tuleb otsida teisi teid riigiteenijate kutsehuvide vääriliseks esindamiseks ja kaitsmiseks. Praeguse seisukorra edasikestmine on lubamatu ja maksab end pea valusasti kätte. *Vaatleja.*

Ülevaade Raudteelaste Keskühingu tegevusest.

1. Vabariigi valitsuse määrusega on maksma pandud välis- ja ehitustöölise kohta uued töö- ja tasunormid.

Tööaeg on, aasta kohta keskmiselt arvatud, kaheksatunniline, kuid aastaegade kohaselt määratakse tööpäeva pikkus järgmiselt: jaanuaris, veebruaris, novembris ja detsembris — 6 tundi, märtsis, aprillis, septembris ja oktoobris — 8 tundi, mais, juunis, juulis ja augustis — 10 tundi.

Palk määratakse tunniviisi, kusjuures tunnipalk on $\frac{1}{8}$ päevapalgast. Selle järgi saaksid päevalised, kes said 1,70 senti päevas, suvekuudel 10 tunnilise tööpäeva juures Kr. 2,10, sügisel ja kevadel 8 tunnilise tööpäeva eest Kr. 1,68 ja talvel 6 tunnilise tööpäeva eest Kr. 1,26.

Määrus pandi maksma 16. V. 30 a. sunduslikult ka kõige ehitustöödega seotud riigiteenijate kohta, ilma et riigiteenijad R. T. nr. 36 — 9. V. 30 a. avaldatud määruse alla käiksid.

Sel puhul esines raudteelaste keskühing vabariigi valitsuse ees järgmise kirjaga, saates ärakirjad sotsiaalministrile ja kõigile riigikogu rühmadele.

Vabariigi Valitsusele,
ärakiri Sotsiaalministrile
ja kõigile Riigikogu rühmadele.

„Riigi Teatajas“ nr. 36 — 1930. a. on avaldatud Vabariigi Valitsuse poolt 30. aprillil 1930. a. vastu võetud „Riigiraudteede töölise palkade määruse täiendus“.

Selle määrusega on raudtee välis- ja ehitustöölise tööaeg muudetud senise 8 tunni pealt 6, 8 ja 10 tunni peale vastavalt aastaegadele.

Millega säärane otsus välja kutsutud — on

meil teadmata, kuid tagajärjeks on kindlasti revolutsioonilise meeleolu loomine tööliskonnas. Kui tööliskond on võidelnud ja võitleb edasi kaheksatunnilise tööaja maksmapanemise eest, siis on ja jääb maksvaks ka nõudmine, et tööaeg kõigil aastaegadel ühetaoline oleks.

Kui on arvatud, et selle korraldusega tõstetakse tööviljakust, siis peab küll hoiatama, et tööviljakust sel moel ei tõsteta, vaid pigemini vähendatakse. Sest halvematesse töötingimustesse asetamisele on alati järeldunud tööproduktiivsuse langus. Tööviljakuse tõstmiseks on tarvilik kõigepealt parandada tasutõlmimused ja luua olukord, et materjalide puudusel ei tekiks tööseisakuid või otstarbekohatute projektide (töökavade) järgi ei oleks tarvis ühte ja sama tööd mitmekordselt teha. Samuti aitab kulude kokkuhoiuks kaasa täieväärtsuse materjali tarvitamine, mis tõstab tööde vastupidavust. Arutihti, silmapilkselt odavast taga ajades, patustatakse kokkuhoiu printsiibi vastu, tarvitades odavaid aseaineid.

Igatahes otstarbekohast kokkuhoiupoliitikat on võimalik arendada ja see on tervitatav, kuid tööaja ümberkorraldamisega raudtee välis- ja ehitustöödel seda kätte ei saa ja arvama peab küll, et sellise kava võisid esitada ainult inimesed, kellele Eesti demokraatlike riigikorra põhijooned võerad või täiesti vastuvõetamatud. Kas mitte koguni inimesed, kes Eesti iseseisvuse kättevõitlemisel väljaspool viibisid ja pealt vaatasid kuis vabariik areneb.

Kaasas töölise uue tööajaga käib riigiteenijate tööaja ümberkorraldamine ja nimelt teenistritel, eestijatel, remonttöölistel, elektromehaanikutel, vanematel elektromehaanikutel, hoonete ülevaatajatel, kümnikkudel, lukuseppadel, puuseppadel, jne. jne.

Kui võidakse ette tuua, et päevatöölise palkand on maksetavad tunni viisi ja sellega nad näilist kahju ei saavat, siis ei saa seda kuidagi enam öelda kuupalgaliste riigiteenijate kohta (eriti vabateenijate kohta), kes suvel 10-tunnilise tööpäeva lõppedes võivad ilma pikema jututa

Balti eraseaduse § 4186 alusel töölt kõrvaldatud saada.

Keskühing peab oma kohuseks teatada, et kõnesoleva määruse elluviimine kutsub esile teravat nurinat ja arusaamatusi. Lahenduseks ähvardatakse uue korralduse alla mittepainduvaid töölisi töölt kõrvaldamisega. Keskühing protesteerib sellise eluvõõra määruse maksmapanemise vastu.

Keskühingu juhatus loodab, et Vabariigi Valitsus normaalse tööaja raudtee välis- ja ehitustöölitele uuesti maksuma paneb ja palub selleks ka Riigikogu rühmade kaasabi.

Peale selle läks selles samas asjus alljärgnev avaldus sotsiaalministrile, ärakiri raudteevalitsuse direktorile:

Sotsiaalministrile,
ärakiri Raudteevalitsuse Direktorile.

Vabariigi Valitsuse poolt vastu võetud ja „R. T.“ nr. 36. 9. V 30. avaldatud riigiraudteede tööliste palkade määruse täiendus määrab ära välis- ja ehitustöölise tunnipalgad ja tööajad vastavalt aastaagadele järgmiselt: Tööaeg määratakse kindlaks suvel 10 tunni, talvel 6 tunni ja sügisel ning kevadel 8 tunni peale. Tasu maksetakse (aluseks võttes päevapalka Kr. 1.68 jagades 8. tunnile) 21 snt. tunni eest. Selle järgi saaksid päevilised

suvel 10 tunni eest à 21 snt. = 210 snt.
sügisel ja kevadel 8 „ „ à 21 „ = 168 „
ja talvel 6 „ „ à 21 „ = 126 „

Selle määruse alusel on ehitusamet sunduslikult sisse seadnud vastavad tööajad ja palgad arvates 16. V 30. a., mitte ükski enam päeviti teenivate ehitus- ja välistöölise kohta, vaid ka kõigi ehitus- ja välistöödega seotud riigiteenijate kohta ilma, et riigiteenijatele oleks näidatud misuguste määruste alusel ja millise töötasu ja töötütingimuste juures see läbi viidud on.

Tegelikult on tunnitasu sisseseadmisega vähendatud päeviti teenivail töölistel päevapalk, seda laupäevadel ja pühade eelpäevadel vähemtehtavate tundide arvel ning sel näol, et 170 snt. päevapalk on muudetud 21 snt. tunnitasuks. Meie arusaamisel peaks töölitele igasugustest muudatustest töötasus ja tööajas ette teatama vähemalt 2 nädalat. Siin aga näeme, et on ignoreeritud töölisi kui inimest täielikult, pannes sunduslikult maksuma uued normid 18. tunni jooksul. Neid, kes selle kohta nurinat julgesid tõsta, vallandati päevapealt.

Kui on tahetud selle määrusega kokkuhoidu saavutada, siis peab ütlema, et saadakse kätte ainult vastupidist. Määruse kohaselt on ette nähtud talvel 6-tunniline tööpäev, kuid kogemused näitavad, et raudtee korrashoid on enam-vähem lumerohketel talvetel 6-tunnilise tööaja juures teostamatu. Paratamatult tuleks siis ületunnitööd teha, ja kas siis poolteistkordse ja kahekordse ületunnitöö tasumaksimisel aasta kokkuvõttes on kokku hoitud — jääb küsitavaks. Päevilised saaksid talvel 6-tunnilise tööpäeva eest 126—135 snt., just sel ajal kui erilised väljaminekud paratamatud, näit.: küte, talirived jne. Arusaadav, et sarnase „elatismiinimumiga“ on võimata varustada ja toita perekonda. Ja seda ajal kus võideldakse 20% arstimiskulude tööliste kaela veeretamise vastu. Tööline on sunnitud talvel pöörama tööbörsi poole. Riik on oma-

korda sunnitud korraldama hädaabitoid ja paigutamata needsamad töölised, kellele ei võimalda riigiraudteedel 8-tunnilist tööpäeva, hädaabitöödele 11-kroonilise nädalapalgaga. Ka hädaabitööde krediidid tulevad riigikassast. Küsitav on kas suvisel 10-tunnilisel tööpäeval suudetakse saada kätte paremat töökorraldust.

Varematest aegadest on raudteele püsima jäänud kogenenud töölised, kes on püsinud kohal aastaid selle eeldusega, et talvel on raske tööd leida ja 180-sendiline päevapalk läbi aasta on sel puhul kuidagi vastuvõetav.

Uue määruse tagajärjel on paremad töölised juba raudteeteenistusest lahkunud ja järelejäänud kaovad igal parajal juhusel. Kas asemele võetavad uued kogenenud töölised suudavad tööd ökonoomiliselt läbi viia on enam kui küsitav. Ka nemad töötavad 10 tundi ainult hädasunnil, hambaid kokku pigistades.

Eriti raskesse seisukorda asetatakse riigiteenijad, kelle kohta välis- ja ehitustöölise palgamäärused kohandatakse ilma mingisuguse seadusliku aluseta. Ei ole teatavaks tehtud missugustel tingimustel neid 10 tundi töötama sunnitakse. „R. T.“ nr. 36. 9. V. 30. a. ütleb küll, et aastaläbi on keskmiseks tööpäevaks 8 tundi, kuid kogu see määrus käib ainult päevatöölise kohta. Käesoleva momendini on aga teadmata, kas üldse 8-tunnilise tööpäeva põhimõtet läbi viiakse nende kohta.

Keskühing arvesse võttes, et Eestis on maksev demokraatlik riigikord, protesteerib sarnase eluvõõra määruse maksmapaneku vastu ja loodab, et normaal-töötütingimused saavad kiires korras jälle jalule seatud. Keskühing nõuab nende vallandatud töölise uuesti töölevõtmist, kes julgesid protesteerida kahenädalalise etteütleamiseta maksmapandud määruse vastu.

Keskühing silmas pidades, et riigiteenijate tööajad ja töötasu seaduslikult muudetud ei ole ning välis- ja ehitustöölise tööajad on neile peale surutud maksvate põhimõtete vastaselt ja seadusliku aluseta nõuab, et raudteeteenijate ja töölise õiguslik olukord saaks jalule seatud ja et neile riigiteenijatele, kes olid sunnitud 16. V 30. a. alates 8 tunni asemel 10 tundi tööd tegema, saaks rohkemtehtud tunnid ületundideks loetud ja vastavalt tasutud.

2. Keskühingu esitajaist ja nende ase-
tätjaist korteri- ning uurimiskomisjoni-
des ei kuulu mitmed esindajad ning ase-
tätjad enam ühtegi organisatsiooni, mis
vastavaile kutseühingutele teatavaks tehti
palvega määrata uued kandidaadid. Vas-
tuseid saabunud pole.

Kõikide jaoskondade korterikomisjoni
liikmeile ja nende asetätjaile saadeti jä-
relpärimine raudtee-korteriolude kohta.

I—VII liinide jsk. korterikomisjoni liikmeile:
Viktor Rutnik'ule, Karl Vernik'ule, Aleks.
Kasikov'ile, Johannes Raadu'le, Voldemar
Trey'le ja Martin Vodi'le.

I—VII liinide jsk. korterikomisjoni liikmete
asetätjaile:

Konrad Toom'ile, Roman Talling'ule, Jaan
Voika'le, August Puhkason'ile, Karl Tii-
senberg'ile, Nikolai Grünthal'ile ja ja Ju-
lius Kosenkranius'ele.

„Palume teatada Teil saada olevate andmete järgi, kui palju on Teie jaoskonnas raudtee — kortereid, kui palju neist on kasutada:

1. seadusega ja koosseisudega määratud korteri saajatele,
2. teistele kohuslistele,
3. mittekohuslistele (võimalikult ka misuguste teenijate või tööliste liikidele).

Kas ja kes nimelt võtab tegelikult komisjoni töödest osa?

Millised korterite andmised on viimasel ajal esile tulnud?

Kas on korterite andmisel kõrvale jäetud neid, kes priikorterit õigustatud saama?”

Nendest palub III jsk. asetäitja pöörata Narva jaoskonna poole, kuna VII jsk. liige andmed saatis. Teistelt pole saadud vastust.

Ametiühingulise liikumise põhimõtted ja printsiibid.

(Lõpp).

Palju järjekindlamalt harrastas neutraalsust ennesõjaaegne revolutsiooniline ametiühinguline liikumine (revolutsiooniline sündikalism). Selle liikumise juhid väitsid, et ametiühingud ainult omal jõul, ilma mingisuguste kõrvaljõudude kaastegevuseta, peavad täitma kõik ülesanded, mis seotud tööliklassi vabastamisega kapitalismi ikkest. Ametiühingud peavad püüdma haarata riigivõimu oma kätte. Selleks tuleb tarvitada kõiki abinõusid, niikui sabotaaž, streik ja revolutsioon. Rahvaesitus parlamendi näol, kui kahjulik asutis tööliklassile, tuleb kõrvale heita. Mingisuguseid sidemeid temaga luua ei tule.

Selle põhimõtte järele käisid prantsuse ennesõjaaegsed ametiühingud. Streigiti sagedasti ja üsna kerge südamega. Ent tagajärjed olid enamikul juhtumitel kurvad. Sellepärast on eelpooltoodud põhimõtetest loobunud rõhuv enamus ametiühinguid. Isegi kommunistlikud ametiühingud on hakanud tarvitama neid abinõusid, mis tarvitatakse nõnda nimetatud reformistlike (Rahvusvahelisse Amsterdami ametiühingute liitu kuuluvate) ametiühingute poolt.

Nagu eelpooltoodust näha, ei ole praegused „neutraalsed“ ametiühingud midagi uut mõelnud välja. Ka revolutsioonilised ametiühingud ignoreerisid parlamenti ja lootsid ainult oma jõu peale. Tekib aga küsimus, kuidas siis mõtlevad tänapäev neutraalsed ametiühingud omi ülesandeid täita. Võtame näituseks riigiteenijate ja tööliste ühingud. Siin on vastaspooleks riigivalitsus. Kuidas suudavad ühingud tema peale mõju avaldada kui neil rahvasutuses mingisugust tuge ei ole? Kas igapäevased kogemused ei räägi küllaldaselt selget keelt selle töö vajadusest. Selle töö otsimine viib aga paratamatult neutraalsuse piiridest välja.

„Raudtee raudteelastele“, „post posti-teenijatele“ — need põhimõtted pole tänapäev enam maksvad. Ei ükski valitsus luba määrata ei töötingimusi ega tasu, väljamineks ainult üksikute ametkondade seisukohalt, jättes kõrvale üldised huvid. Samuti ka eratööstus ja ettevõtted on tihe- dalt seotud üldiste majanduselu tingimustega ja seisukorraga. Ja kuigi mõni üksik grupp suudaks omale kaubelda välja eriliselt soodsad töö ja tasu tingimused, siis on see vaid ajutine nähtus, mis alatasa ikka harvemaks jääb.

Ametiühinguline liikumine üksipäini oma jõuga ei suuda sotsiaalseid küsimusi lahendada. Ametiühinguline liikumine on vaid üks mõjuvatest vahenditest nende küsimuste lahendamiseks. Ametiühingute peamine ülesanne on koondada töölisi, kasvatada neid klassiteadvuses ja taotlema nende ainelise olukorra parandamist.

Eelpooltoodust järgneb, et ametiühinguline liikumine ja tööliklassi poliitiline tegevus peavad üksteisele toetuma. Kuid töö jaotus on vajalik. Ülesannete rohkus ja raskused nende täitmises nõuavad spetsialiseerumist ja võitluse meetodite alalist kohandamist olukorrale. Töö jaotus aga ei eelda põrmugi neutraalsust. Ükski klassiteadlik tööline ei või olla neutraalne: ta peab alati olema solidaarne kõigi nendega, keda rõhub kapitalism poliitiliselt ja aineliselt. Talitada aga ainult gruppina, iga grupp ainult oma huvides, — see tähendaks teki kiskumist tükkideks, milledega keegi ennast ei saaks katta. See oleks kõige meelepärasem tegu kapitalistidele ja nende käsitutele — tagurlistele valitsus- teele.

Nende suurte ülesannete teostamine, mis tööliklass omale seab, on mõeldav ainult kõikide vaimlise ja füüsilise töö aladel ekspluateeritavate palgateenijate üldisel koostöötamisel tugeva solidariteedi

tunde alusel. Seda peavad kõik ametiühingud meeles pidama. Ei ole ka tööliklassile ükskõik kes seadusi sepsitseb ja nende elluviimist teostab. Neutraalsete ükskõiksus on siin rohkem kui hukkamõistetav.

Kuhu tüürib ametiühinguline liikumine?

Muutunud olukord esitab järjest uusi nõudmisi. Vastavalt sellele peab ka ametiühinguline liikumine täielikumaks muutuma. Iganenud meetodite asemele tuleb uued täielikumad tarvitusele võtta. Et tänapäev saavutada tagajärgi tegevuses, on vajalik põhjalik uurimistöö kõikidel ametiühingulisse liikumisse puutuvatel aladel. Olgu need sotsiaalseadused või kollektiivlepingud, kõik peab põhjenema hästi läbiuuritud faktidele ja statistilistele andmetele. Nende kogumiseks ja uurimiseks on tarvis spetsialiste-asjatundjaid. See kõik nõuab suuri kulusid. Arusaadav, et üksikutele väikestele ühingutele sarnaste ülesannete täitmine käib üle jõu. Sellepärast on ametiühingud sunnitud tüürima tsentraliseerimise poole. See oleks ühelt poolt. Teiselt poolt kapital kontsentreeerub, kapitalistid organiseerivad endid mitte ainult oma maa piirides vaid ka rahvusvaheliselt. Igal pool viiakse läbi rat-

sionaliseerimine. Võetakse tarvitusele uued tööviisid. Siit tekib vajadus tööliste koondada suuremates ühingutesse ja kõvendada rahvusvahelisi sidemeid. Lühidalt, *väikeste killustatud gruppide asemele tekivad tsentraliseeritud tugevad ametiühingud*, sest et ainult suured ja rikkad ametiühingud on käesoleval ajal eluja teguvõimelised. Ainult suurtes ametiühingutes on võimalik tarvilisel määral kulude kokkuhoidmist, töö ratsionaliseerimist ja tarvilise vaimlise tööjõu koondamist teostada.

Kiiresti arenev elu toob ametiühingutele järjest uusi raskeid probleeme lahendamiseks. Ametiühingud ei saa enam piirduda ainult nõudmistega vaid nad peavad ka vastutust kandma nõudmiste täitmise tagajärgede eest. *Sellepärast peab ametiühinguline liikumine arenema kindla programmi järgi.* Üks juhuslik hüpe võib hävitada kümnete aastate töö. Tuleb kõiki asjaolusi arvesse võtta ja võitlust kõigil aladel pidada. Poliitiline tegevus nõuab ikka rohkem tähelepanu ja aktiivsust, võitluse pinevus kasvab. Ainult kõigi ekspluateeritavate ühine front suudab seda võitlust jätkata, mille eesmärgiks on kapitalismi ikke kaotamine ja uue õiglase ühiskondliku korra loomine. —X.

== Uuendage „SIDE“ tellimisi 1. juulist. ==

Kobamised lootustes.

Kui jõudis kätte päev, mil pidi riigikogu sotsiaalkomisjonis kinnitust leidma „tugeva“ valitsuse riigimajanduse kuristiku langemisest ärahoidev seaduseelnõu, nimelt riigiteenijate palgavähendamise ehk teiste sõnadega koduse, arsti juures ja haigemajas ravitsemise ning arsti rohtude kulude riigiteenijate kaela veeretamise seadus, siis leidis ka vastav komisjon, et see on juba liig ja enam kui pealetükkiv väiksepalgalistele ning nende kitsa elu veel kitsamaks tegemine.

Hakkas siis häbi valitsusel eneselgi, kelle eesotsas erakonna mehed, kes just nende väikeste meeste juurest valimisel need vähesed hääled kogusid ilusate lubadustega. Aga niipea, kui tuusad ise pukile pääsesid, soojad kohad oma „teenetega“ meestele jõudsid välja nosida, riigi raha kraanid lahti keerata, toredad korterid

ja autod igasuguste muude mugavustega välja pigistada, millise elule seltsivad veel õige sagedased väljamaa reisud riigi kulul igasuguste delegatsioonide ja esituste näol — kus aga muidugi suud kunagi lahti ei tehta ega osatagi midagi tõhusat rääkida peale kulunud tervituse, siis oli see väike valija vend kohe ununenud. Teda polnud enam tarvis: oli oma töö teinud, võis rahuga nüüd minna. Kui tulevad kord jälle valimised, küll erakonna suurkalurid siis mõrrad uuesti välja heidavad, söödad hoolega õngedele otsa panevad, musta valgeks räägivad, riigiteenija veendumusele viivad, et vaat' meie oleme need ainumad ja tõsised riigiteenijate huvide kaitsjad, sest meie erakonna ees seisab ju „töö“, samuti nagu Inglise tööerakonnalgi ja riigiteenijad on ju tööarmastajad. Nii. Töö peab olema tõmbenumbriks, nagu lõbunaisel puuder, mink ja julge pealehakkamine.

Riigiteenijate Tallinna Ühingu nõudmised Keskliidu tervendamiseks.

Keskliidus valitseva riigiteenijate huvidevastase tegevuse tõttu on Tallinna riigiteenijate ühing pikemat aega juba Keskliidust eemal. Möödunud veebruaril alul pöördus küll Keskliit ühingu poole ettepanekuga, astuda läbirääkimistesse koostöö võimaluste leidmiseks, mille peale ühing jaatava vastuse andis ja omalt poolt ka esindajad läbirääkimisteks ära määras ja Keskliidule teatavaks tegi, kuid nähtavasti oli Keskliit seal valitseva erakonna põhimõtetele truuks jäädes vahepeal juba jõudnud teisele otsusele ja ei pidanud läbirääkimisi enam tarvilikuks. Igatahes ei järgnenud ühingu läbirääkimisteks valmisoleku teadaandele Keskliidu poolt enam mingisuguseid samme. Sellepärast, et küsimust uuesti liikuma panna, esitas Tallinna ühing Saadikutekogu 11. mai koosolekule järgmised nõudmised, millele heakskiitmisel ja maksmapanemisel ta nõus on Keskliiduga ühinema ja koostötama:

1. Keskliidust tuleb eemaldada igasugune erakonnapolitika. Keskliidu juhatus tuleb rakendada ainuüksi riigi- ja omavalitsusteenijate kutsehuvide teenistusse.

2. Keskliidu juhatus on kohustatud enne oma seisukoha kindlaksmääramist ja sellega valitsusastuste, avalikkuse jne. ees esinemist küsima ja ära kuulama nende Keskliitu kuuluvate organisatsioonide seisukohad, kelle liikmete hu-

visid antud küsimused riivavad, kui neis küsimusis puudub saadikutekogu otsus või on olemas ainult viimase poolt ülesseatud üldised põhimõtted või juhtnöörid.

3. Keskliidu struktuuris tulevad läbi viia järgmised muudatused ja vastavalt sellele Keskliidu põhikirja muuta:

a) Keskliit tuleb jaotada sektsioonidesse.

Iga Keskliitu kuuluv organisatsioon peab kuu- luma mingisugusesse sektsiooni.

b) Sektsioonid määrab kindlaks Saadikutekogu silmas pidades, et sektsiooni moodustavate organisatsioonide liigete arv ei oleks alla 750. (Ühingu vastuvõetav ka 1.000).

Praeguse riigi- ja omavalitsusteenijate kutseorganisatsioonilise struktuuri jtures võiks kõne alla tulla ainult raudteelaste, postiteenijate, metsateenijate ja üldsektsioon (viimasesse kuuluk- sid need organisatsioonid, kes ei kuulu esimesesse kolme). Kui peaks korda minema Keskliitu tõm- mata õpetajaid, tuleks muidugi moodustada õpe- tajate sektsioon, samuti ka omavalitsusteenijate sektsioon, kui Keskliitu kuuluvaisse organisat- sioonidesse koondub nende sektsiooni moodusta- miseks tarviline arv liikmeid.

c) Saadikutekogu liikmed valitakse sektsiooni üldkoosolekute poolt. Moodustab aga sektsiooni üksainus ülemaaline ühing või liit, siis võib seda teha ka selle organisatsiooni peakoosolek või kongress.

d) Saadikutekogu liikmeid valitakse üks iga 100 sektsiooni kuuluvate organisatsioonide üksik- liikme kohta. Tervetest sadadest ülejääv liigete arv, kui see on vähemalt 75, annab õiguse samuti ühe saadiku valimiseks.

e) Sektsiooni üldkoosolek, kui selleks ei ole p. c) all tähendatud juhtudel vastav ülemaaline

Kui valimised möödas, eks siis pese taas käed sest „tööst“, ole gentleman ja sõida Vilno, Varssavi ja Berliini kui Eesti „äravalitu“... Noh, heakene küll, oli valitsusel siis päris loll tundmus kui juba oma meeste kaasabil see „uus“ haiguskind- lustuseeadus komisjonis tagasi lükati. Mis nüüd teha? Näe, kogu riigiteenijate arstiabi krediit juba ühes eelarvega vastu võetud 26 protsendilise vähendusega. Kuis nüüd toimida, sellele ei osanud koonduse loomatohter ja kuulus majandaja ka mi- dagi kosta — ega see finants värk pole mingi hobuse raua allalöömine. Siis löi rinna ette tõutervise Juhan, ehk nagu rahvas hüüab „kurja haiguse Juhan“, kes erakonnas mõjule pääsenud venna vana kuulsuse varjus ja ütles: — Vaat' minul on idee, mis maksab midagi. Teeme sea- duse raamid, kuhu pärast võib igat asja sisse pista ja asi klaar. Noh, raamid, nagu voodi raamgi, mida igal ajal võib ära ko-

ristada. Sest mis on raamseadus? Tähen- dab on olemas vaid raamid ja muud mi- dagi. Ehk nagu vahest öeldakse — and- sime nii, et paljad raamid jäid järele.

Nüüd on selle riigiteenijate haigus- kindlustusega sama lugu. Arstitakse ja lapitakse sind seni, kuni paljad raamid — kondid veel järele... Ja siis edasi. Pois- tele — Martensile, Kallmannile ja Piprale anname kõva käsu, et nemad 27.000 riigi- teenija nimel siis ütlevad, et see raamsea- dus, — mis lahkusest ja heldusest nõre- tava valitsusele jätab võimaluse riigiteeni- jate arstikulusid nii hästi korraldada kui iganes isanda arm ja heldus lubab, mida ükski „takistav“ seadus enam ei piira, et see seadus on otse kullatükk, mis riigitee- nijatele peosse pistetakse, et kõik riigitee- nijad ootavad, seda põletava igatsusega kui Messiase tulekut, et ei jõua enam ooda- ta selle maksmapanekut.

Ja siis tuligi austav kutse — palutakse

liit või ühing, moodustatakse sektsiooni kuuluvate organisatsioonide poolt valitud esindajaist — üks iga 50 (ühingule vastuvõetav ka 25) liikme kohta.

f) Keskliidu juhatuse liigete arvu alammääraks tuleb kindlaks määrata 5 ja ülemmääraks 9 isikut.

g) Keskliidu liikmemaksu tuleb võtta mitte saadikute, vaid organisatsioonide liigete arvu pealt.“

Nende nõudmistest põhjuste selgitamiseks võiks järgmist tähendada.

1. Kuigi täiesti loomulik ja endastmõistetav on, et meie kutseühingust ja eriti nende keskkoonduusest igasugune erakonnapoliitika eemal tuleb hoida, on Keskliit juba pikemat aega tööerakonna mõju all ja tegutseb täiesti selle huvides, vaatamata sellele, et riigiteenijate huvid selle all kannatavad.

Niisugune olukord ei tohi edasi kesta. Keskliit peab asuma riigiteenijaskonna huvide teenistusse, või kui ta seda ei taha, tuleb leida teid ja võimalusi nende huvide kaitseks ilma sellise Keskliiduta.

2. Keskliidu juhatus, erakonnapoliitikat ajades, tihti aga ka lihtsalt oma saamatuses ja oskamatuses või ka küsimust mitte küllalt kaaludes, on korduvalt esinenud seisukohtadega, mis risti vastu käivad riigiteenijaskonna huvidele ja on sellega viimastele rasket kahju sünnitanud, näit. alles hiljuti haiguskindlustuse küsimuses, vähe varem teenistusevanusetasu seaduse arutamise puhul jne. Et niisuguste nähtuste kordumist võimatuks teha või vähemalt piirata, tuleb Keskliidu juhatusele

kohuseks teha, et ta enne oma seisukohtadega esinemist, kui need ei põhjene Saadikutekogu üksikasjalistele juhtnõoidele, küsiks ja ära kuulaks oma liigete arvamise tema kavatsuste kohta.

3. Praegune riigiteenijate huvidevastane tegevus Keskliidus on suuresti tingitud Keskliidu puudulikust ja ebademokraatlikust struktuurist, mis võimaldab kord kuidagi võimule pääsenud kliikele, ehkki arvuliselt vähemusesolevale, talitada oma heaksarvamise järele ja suure enamuse tahtmise vastaselt. Samuti võimaldab praegune kord Keskliidule lõhkuda tema tegevusega rahulolematuid ühinguid. Näit. mõni aasta tagasi asus Keskliit lõhkuma raudteelaste keskkoonduust, võttes möödaminnes Raudteelaste Keskuühingust vastu Keskliitu kaks raudteelaste organisatsiooni, kes ei tahtnud alluda Keskuühingu korraldustele. Kuna Keskliidu ebademokraatlik põhikiri võimaldas neile veel pea sama suure arvu saadikuid Saadikutekogus, kui Keskuühingule, kuigi nende liikmete arv vaevalt kolmandik oli viimase liigete arvust, oli see Keskliidule suureks trumbiks Raudteelaste Keskuühingu vastu. Õnneks said raudteelased ise aru, et niisugune teguviis neile enestele ainult kahju võib tuua ja ühinesid sellepärast peagi uuesti oma Keskuühinguga. Samasugune nähtus esineb praegu jälle. Keskliidu juhatus on asunud lõhkuma Tallinna riigiteenijate ühingu, luues ük-

riigiteenijate esitust parlamendi vastava komisjoni istangule. Oi, siis oli elavust Keskliidu tööerakonna sektsioonis, nagu sipelga pesas või nagu advendisti palvemajas Jeesuse teisel tulekul. Kangem mees Martens lõi kohe verest ära, et mine nüüd noore Juhani käsul, kui temast vanem mees erakonnas, sarnast lora rääkima. Ei, see ei passi. Müksas siis külge Kallmani Jussile ja Pipra Jänsile. Poiste näod löid kohe särama, veri soontes kihama. Kes me oleme? — löid poisid küsivalt ja suursuguse enesetundega rusika rinnale — meie oleme riigiteenijate esitajad! Ants Nurk hüüdis ka midagi vahele — vallasekretärid, vallas... kuid teda ei kuuldud tänases meeolus. Ja poisid läksid parlament, tuusade instruksioonid hoolega pähe õpitud.

Antigi sõna „kõrgetele“ esitajatele. Mis nad rääkisid?

Aegamööda tõusis püsti punase punnis

näoga, sasuspea noormees, kelle nägu hästi tuttav valimispäevade palavikulisest karjumisest uulitsa nurkadel — töö-rakond, töö-rakond... Puhus rinna poisu ette ja algas: Me loodame... Me loodame... et meie oleme siia tulnud — ei, ei... me loodame, et raamseadus on kõige parem valitsusele — ei, ei... riigiteenijatele ikka. Me loodame, et kõik meie esitise, ei valitsuse esitise hästi läbi läheb. Sõna *meie* esitise juures sai ta Pipralt tugeva müksu. Siis küsis ka äkki rahvasaadik, üks tige sots: — Kelle nimel tee räägite? — Ah, mina või, — kogeles noormees küsivalt Jänsi otsa vaadates — iseenese nimel, — ei, ei — riigiteenijate nimel — juhatuse nimel — *meie* nimel — noh kõigi nimel! — Me loodame, et kõik riigiteenijad nii tahavad. Me loodame veel kord, loodame, loodame ja veel kord loodame... ning oligi selle mehe kõnega lõpp.

Ja viimaks lootis Vilmsi Juhangi, et

sikuis riigi keskasutuses väikseid elujõuetuid, kuid selle eest sõnakuulelikke ühinguksesi ja neid otsekohe Keskliitu vastu võttes, kus neil peagi võiks palju suurem arv hääli koguda, kui mitukorda suuremal Tallinna ühingul. Niisugusele intrigeerimisele tuleks lõpp, kui maksma pandaks Keskliidu põhikirja nõue sektsioonide moodustamiseks ja demokraatlik valimiseviis, kus igal liikmel ühesugused õigused. Niisugusel juhul ei pääseks sellised ühinguksed suurühingute kõrval ikkagi võimalusele ja seega kaoks ka nende moodustamise ja seniste suurorganisatsioonide lõhkumise himu igasugustel õnneküttidel. Demokraatlik valimiseviis oleks seal juu-

res kindlustuseks, et suurühingud ainult seni võivad kindlad olla, kui nad riigiteenijaskonna huvides tegutsevad.

Ühes sellega tuleks muidugi kõrvaldada praegune ebaõiglane liikmemaksu võtmise kord, mis eriti raske väikestele provintsi ühingutele, kes nii-kui-nii peavad võrdlemisi suuri kulusid kandma oma delegaatide Tallinna läkitamisega. Võttes aga Keskliidu liikmemaksu mitte saadikute, vaid organisatsiooni liigete arvult, muutuks see maks märksa õiglasemaks ja neile ka kergemaks.

Need on tähtsamad asjaolud, mis Tallinna ühingu sundisid ülemaltoodud nõudmisi esitama. Sõna on nüüd Keskliidul.

Kroonika.

Riigi- ja omavalitsusteenijate Keskl. saadikutekogu koosolek

11. mail s. a. oli Tallinnas, Ühisklubi ruumes, riigi- ja omavalitsusteenijate saadikutekogu koosolek.

Koos 23 saadikut. Uueks Keskliidu liikmeks võeti vastu põllutööm. ametnikkude ühing (105 in.).

Nagu juhatause aruandest selgus, on Keskliidust lahkunud Viljandi, Pärnu ja Tallinna riigi- ja omaval. teenijate ühingu. Viljandi ja Pärnu ühingute lahkumispõhjused teadmata. Tallinna ühing on nõus Keskliidu tööst osa võtma ainult siis,

kui Keskliidust kõrvaldatakse erakonna-poliitika, muudetakse Keskliidu struktuuri ja Keskliit rakendatakse kogu riigiteenijaskonna huvide teenistusse. (Üksikasjalisemalt on Tallinna r. ja o. teen. ühingu nõudmised toodud käesolevas N-ris teisel).

Raudteelased teatasid, et nad saavad toetama Keskliidu juhatuses ja saadikutekogus Tallinna ühingu poolt avaldatud seisukohti.

Viimasel ajal teravalt päevakorras oleva haiguskindlustuse küsimuse kohta võeti vastu alljärgnev resolutsioon:

„Riigi- ja omavalitsusteenijate kesk-

ikka kõik head asjad alles jääks, nagu vaba arsti valik, et arstimine sünniks endiselt riigi kulus, piirata vaid kallite rohtude tarvitamist jne. See sündis kõik nagu targu, oli kui viimne mee määrimine riigiteenijate mokaadele, et vaat', mis mina kõik nõudsin, kuid sõge parlament lükkas need tagasi. Et oleks minusuguseid rohkem seal, siis oleks ka asjad teisiti...

Ja nüüd on need lootused täidunud. Seesama alasti raam või raamseadus on mitu kuud Toompeal kalevi aluseid ümber uitades sama targalt viimaks ikkagi selle „heahtliku“ valitsuse poolt riigikogule esitatud. Seekord juhiti see „häbematast“ sotsiaalkomisjonist mööda otse rahanduskomisjoni, kus nende „raamide“ vastuvõtt ette kindlustatud, mis annab valitsusele kolme aasta peale piiramata õiguse riigiteenijate arstiabi korraldamises nii, kuid härrade süda soovib ehk teisiti —

missuguse Tohmanni poliitiliste nisuväljade poolt tuul puhub.

Teadu on aga niipalju, et vastu võetud riigi eelarves riigiteenijate arstiabi krediit on vähendatud 26—27%. Sellest lugegu iga üks ise, mis see tähendab. Valitsusel on õigus ka sedagi krediiti veelgi piirata, kui näit. mõne tööerakonna Theodori miljonilised riigivõlad nõuavad maha kustutamist ehk kui näit. majandusminister leiab, et tarvis Austriast jälle mõni kohvijoomise, suitsetamise, sõnnikuvedamise või tükuruunamise eriteadlane valitsusele nõu andma kutsuda. Need on tõsised, hädalised ja väga tähtsad riigiasjad — riigiteenijate ja nende perekondade tervise küsimus see on tühine rämps.

Noh pisitööerakonna putukad, Martens, Kallmann, Pipar ja Ko! Kas nüüd siis loodame, loodame ja veel kord loodame korteriraha või tööpäeva pikendamist!!!
Ja-jah.

liidu saadikutekogu, arutades riigiteenijate ja tööliste haiguskindlustuse seadust, nõuab, et haiguskindlustus korraldataks seaduses ettenähtud kindlate reeglite järelle vaba arstivaliku põhimõttel ja tasuta. Samuti tuleb haiguskindlustuse seadust laiendada ka omavalitsusteenijatele.“

Nagu öeldust selgub, on saadikutekogu asunud seisukohale, et vab. valitsuse poolt riigikogule esitatud volitusseadus (raamiseadus) on riigiteenijatele vastuvõtmata, seega ei ole saadikutekogu omaks võtnud h-ra Pipari ja Kallmani poolt riigikogu sotsiaalkomisjonis avaldatud seisukohti.

Muis küsimusis oleks mainida järgmist:

1) Korteriraha nõudmist otsustati jätkata kõigile riigiteenijatele 20% palgast, alammääraga 20 kr. ja ülemmääraga 40 kr. kuus.

2) Ühtlustatud ja kõrgendatud laste-abiraha nõudmisele asuda teises järjekorras.

3) Pensioniseaduse muutmisel otsustati nõuda erametsateenistuses oldud aja ja raudtee veduri- ja rongiteenijatel kilomeetrirahade arvesse võtmist.

4) Teenistusvanusetasu väljaarvamisest peaks arvesse võetama ka omavalitsus-asutustes teenitud aeg.

5) Keskliidu töö ja asjaajamise hõlbustamiseks otsustati moodustata sekretariaat.

Keskliidu juhatusse valiti: J. Martens ja J. Kallmann (post), B. Blumenfeldt (põllutööm.), J. Pipar ja G. Kahlberg (metsat.), A. Auksmann (metsaülemad), M. Venda (tolliteen.), H. Nurk (valla-sekr.), Reht (Tall. linnat.), E. Müllerhof, Einart ja Rutnik (raudt.).

Juhatus valimisel teatasid raudteelased, et nad võtavad osa juhatuse moodustamisest eeldusega, et tulevane juhatus rakendab ennast tööle sihis, et kõik riigija omaval. teenijad oleks Keskliidu ümber koondatud ja põhikirjas ettenähtud sektioonid saaks ellu kutsutud.

Riigiteenijate Tallinna Ühingu volinikkudekogu koosolekult.

23. mail s. a. oli riigiteenijate Tallinna ühingu volinikkudekogu järjekorraline koosolek. Päevakorras olid ülevaade möödunud tegevusest, haiguskindlustuse, huvireiside korraldamise jne. küsimused. Juhatus senine tegevus kiideti heaks; eriti rõhutati, et juhatusel tuleb jätkata senises

sihis tegutsemist haiguskindlustuse küsimuses. Keskliidu teguviis, eriti selle esindajate Kallmanni ja Pipra esinemine riigikogu sotsiaalkomisjonis leidis teravat arvustust, tunnistati ebasündaiks ning riigiteenijate keskkoonduuse esindajale lubamatuks. Ekskursioonide suhtes asuti juhatusse seisukohale, et ühingu iseseisvalt välismaa huvireise korraldama ei peaks, küll aga võiks korraldada mõne huvireisi kodumaa ilusamatesse ja huvitavamatesse kohtadesse. Välismaa reisudeks on juhatusel korda läinud saada ühingu liigetele mõnesugused soodustused kulude asjus neilt organisatsioonidelt, kes niisuguseid reisisid korraldavad. Lähemad soodustuste kirjeldused teatatakse liigetele volinikkude kaudu kirjalikult.

Edaspidise tegevuse kohta avaldati soovi, et juhatus asuks eeltöid tegema ja koguma materjali korteriraha nõudmise põhjendamiseks ja oma seisukoha kindlaksmääramiseks.

Raudteelaste arvu vähendamise võimalustest.

Ajalehtis on äratoodud dr. Kienböcki arvamisest meie riiklikkude ettevõtete ümberkorraldamise vajadusest.

Selle juures on arvatud, et raudteel võiks ametnikkude arvu alandada 15% võrra. Kuna selle arvamise aluseks on võetud statistilised andmed selle kohta kui palju tuleb 1.000 rongikilomeetri peale teenijaid meil ja mujal, juhatakse tähelepanu järgnevale: Eestis tuleb 1928/29 a. aruande järgi 1.000 rongikilomeetri peale 1,10 teenijat — mitte 1,28; kui aga kõrvale jätta remondi töölised, kes Lääne-Euroopas riigiteenijate hulka ei kuulu, siis oleks koguni 0,93. Mis puutub Lääne-Euroopa olukorrasse siis selgitagu seda alljärgnevad andmed. 1.000 rongikilomeetri kohta loetakse teenijaid: Austrias (dr. Kienböcki kodukoht) 1,6, Ungaris — 1,61, Rumeenis — 1,55, Belgias 1,43—1,6, Prantsuse teedel 1,34, Portugali — 1,75, Saksa — 1,08, Norra — 1,14, Rootsi — 1,08, Poola — 1,30, Läti — 1,95, Leedu — 1,84, Soome — 1,09.

Eeltoodust nähtub, et meie olud teenijate arvu võrdluses rongikilomeetritele on soodsamad, kui dr. Kienböckilt avaldatud muljed. Eriti aga oleme paremas seisukorras oma lähemaist naabreist Lätist, Leedust ja Poolastki, kes pärandasivad suurelt Vene riigilt meie ühised töökorraldused.

Raudteelaste Hoolekande Ühing 5-aastane.

Viie aasta eest algas raudteelaste hoolekande organisatsioon oma tegevust esimese peakoosolekuga 8. II. 25 a. esialgse nime all: „Riigiraudteede teenijate vastastiku abiandmise ja sotsiaal-tervishoiu selts“, mille põhikiri kinnitust leidnud oli juba sama aasta 20. jaanuaril.

Praeguse nime „Raudteelaste Hoolekande Ühing“ omas organisatsioon 28. I. 27 a. täiendatud põhikirja alusel, milles tema ülesanded endiselt jäid ja ühingu eesmärk on põhikirja § 1 järele vastastiku abiandmise mõttes:

1) võimaldada raudteelastele ja nende perekonnaliikmetele toetust igasuguste õnnetuste läbi saadud kahjude, kui ka vigastustest, haigustest ehk vanadusest tekkinud töövõime kaotuse ning surma puhul; 2) võimaldada arstimist haigemajades ja spetsiaal ravimisasutustes pikaldaste haiguste puhul, kui seda riigi kulul teostada ei saa; 3) asutada laste varjupaike; 4) asutada vanadekodusid, haiguse, vigastuse ehk vanaduse järelduel teenistusest lahkunud raudteelastele; 5) avada vastavaid asutusi kosutust vajavatele raudteelastele ja nende perekonnaliikmetele; 6) avada nõuandepunktsid ja lasteaedasadid, ning 7) teostada üldist hoolekannet sotsiaal-tervishoiu alal.

Heites pilku ühingu viieaastasele tegevusele katsume selgitada mida ja millises ulatuses on suudetud neid ülesandeid teostada.

Otsekohest abi ülesannete p.p. 1 ja 2-ses ettenähtud juhtudel on võimaldatud ühingu liigetel: puhtas rahas Kr. 4.264,16 ulatuses selle aja jookul ja peale selle on ainelist abi annud toiduainetete ja riietusesemete näol Tallinnas Keskjuhatuses juures tegutsev naiskomitee kes, kiidu- ja tänuväärt anduvuse ja hoolega korraldades korjandusi, loteriisi ja pidusid, on ühingut nii mõnestki ainelisest raskusest üle aidanud ja suurel määral lahtist hoolekannet teostanud, võttes tarbekorral hädasse sattunud koguni oma alalise hoole alla.

Ühingu juhatus on abivajajaid rahuldada püüdnud võimaluste piires, igakordselt põhjalikult selgitades abisaamise vajadust ja selle andmise kõige otstarbekohasemat viisi.

Algusest peale on rõhku pandud hoolekandele noorusest nõrkade ja vanadusest väetide eest ja sellel alal (p.p. 3 ja 4) on õnnestanud edukalt ellu viia lastesuvekoloniid ja vanadeasula korraldused Kaarepere Raudteelaste Kodus.

Juba 7. III. 25 a., kui ühingul umbes 500 liiget ja kašsas ainult 37.800 marka leidus, otsustas ühingu juhatus veel samal suvel korraldada lastesuvekoloniid 100-le lapsele vaatamata sellele, et see 700.000 marka kulusid nõudis. Riigi, seltskonna ja asutuste lahel toetusel saadi algusraskustest üle ja lastesuvekoloniid on edukalt töötanud igal suvisel koolide vaheajal.

Aastal.	Tütarlapsi.	Poeg-lapsi.	Ülespidamine.	Sisse-seade.
1925	50	48	3646,38	3365,16
1926	103	101	7383,93	—
1927	124	110	8110,98	—
1928	108	113	8486,95	648,40
1929	104	103	9410,80	—
Viis aast.	489	475	37039,10	4613,56
Need arvud	räägivad	selget	keelt	ühingu

hoolekandest kooliealiste, 7—14 a. vanuste, kidura tervisega laste eest oma liigete peres. Lapsed viibisid koloniis umbes viis nädalat ja kosusid kõik, ka need, kes mõne raske haiguse idusid oma kasvavas organismis kandsid, näiteks põdes kaaluv enamuse näärmete haigust, mis edasi kopsutiisikuseks välja arenenud oleks.

Peale selle on Tallinna naiskomitee agar juhatus iga aasta korraldanud lastele jõulupuud maiustustega ja vastavate lõbustustega. Osavõtt on mudilaste poolt alati elav olnud (500—600 last).

Kulude katteks on naiskomitee korjandusi ja pidusid korraldanud nii edukalt, et jätkus ka jõuluningiks viletsasse majanduslisse seisukorda sattunud peredele toidu, riietuse, pesu ja muu tarbeainete pakkide näol, millised juba enne jõulupühi koju kätte toimetati.

Viimasel ajal on ka Narva osakonna naiskomitee selle kiiduväärt kombe omaks võtnud. Jõulupuid lastele on korraldanud ka teised osakonnad keskjuhatuses ettepanekul ja toetusel.

Lastevaryupaikade ja lasteaedade küsimused (ülesannete p. 6) on juhatusel kaalumisel olnud, kuid aineliste raskuste pärast ei ole suudetud nende teostamisele asuda ja alles nüüd on kavatsusel lastepäevakodu Tallinnas asutada.

Samuti kui lastesuvekoloniid korraldamine, osutus kohe alguse võimalikuks ka vanade-asula ellukutsumine ühingule seeläbi, et ühingu algatajate ja raudteevalitsuse ühisel jõupingutusel õnnestus saada vabariigi valitsuse otsusega raudteevalitsuse valdamisele hoolekande teostamiseks Tartu läheduses asuva Kaarepere mõisa südaosa 1924 aastal, mis nüüd vastava seadusega ka riigikogu poolt kinnitamist leidnud on. Viimase põhjal on „Kaarepere Raudteelaste Kodu“ raudteevalitsuse valdamisel, kuid hoolekannet teostab raudtee-direktori ülesandel seaduses ettenähtud korras ja erilise kodukorra põhjal vastav raudteelaste hoolekande organisatsioon — praegu Raudteelaste Hoolekande ühing.

Juba enne seaduse jõusseastumist asus Hoolekande ühingu juhatus, kokkuleppel raudteevalitsusega, korraldama Kaareperes vanade asulat, mille jaoks oli määratud põldude planeerimisel umbes 6 tiinu suurune maaala.

Et selle maa peal asus üks uuepärane puust elumaja kuue õuest eraldi sissekäikudega kahe-toaliste korteritega, siis avanes võimalus, peale esialgse maja kohendamise — põhjalik remonti teostus hiljem — juba 14. V. 25 a. paigutada esimest pensionäri vanade asulasse ja samal aastal veel kolm — selle järele, kuidas korterid asunikude alt vabanesisid.

Raudteevalitsuse poolt on püstitatud veel kaks nägusast kuuekorterilist elamut, nii et praegusel ajal asulas kodu on leidnud üldiselt 21 peret, neist kolm ühes endises sulaste majas — ajutiselt, omal tungival soovil olgugi, et maja selleks sobiv ei ole.

Kaarepere Raudteelaste Kodu vanadeasula ei oma hariliku vaestemaja ilmet, vaid iga pere asub omaette korteris, igas pliiit väikese leivaahjuga, käsikamber, kelder, eeskoda, väljakäigu-koht ja õue peal puukuur ja seasulg.

Iga korteri alla kuulub 2000 ruutsülda maad, millest 175 ruutsülda aiamaad, mille väetisained

ja harimisabinõud raudteevalitsus mõisa majapidamisest võimaldab ja ka oma aedniku kaudu aiaplaneerimise ja aiapidamise alal juhustust anda laseb.

Senised kogemused näitavad, et hoolsa harimise juures pensionäripere aiast enesele tarvitaminevate aia- ja juurevilja saavutab ja seapõrsa kasvatada ja nuumata suudab, nii et nad omast pensionist vabalt neis oludes elada võivad, seda enam, et ka võimalik on jõukohane teenistuse leidmine kodu majapidamises ja raua- ja puusepa töökodades. On tehtud algus pajuistandusega vitsadest punumistööde sisseseadmiseks, mis vanadele eriti kohane.

Soovijaid kodusse asumiseks on järke ootamas, kuni raudteevalitsuse krediitid võimaldavad järgnevat elamuid püstitada.

Järjekorras on ühiselumaja ühise kollektiivse majapidamisega üksikute pensionäride ja asulas eneses üksikuks-leseks muutunud elanikkude paigutamiseks, mille läbi uutele peredele korterid vabaneksid.

Ühingu ülesannete p. 5 all ettenähtud tege-likus teenistuses olevatele liikmetele puhkevõimaluse korraldamisele võis ühingu juhatus asuda siis, kui a.-s. Luther, tolleaegse juhatuse esimehe, raudtee-ülema ins. V. Reinok'i kaudu ühingule selleks otstarbeks 10.000 krooni annetas. Kinkija voliniku soovitusel omandas ühing Narva-Jõesuus ühe parimaist suvilaist ja paari viimase aasta jooksul on seal puhkekodu suvekuudel avatud olnud ja elavat kasutamist leidnud.

Õnnelikuks lugeda võib Raudteelaste Kodu asukoha valikut Kaareperesse, raudtee lähedal, keset Eestit, loodusliselt ilusas kohas, kus mägilist maastikku elustavad metsad ja järved, kus vahelduvad põllud ja aasad ilutunnet paitavad.

Narva-Jõesuus puhkekodu jaoks omandatud maja on uus, kapitaalne ja väärtuslik elamu, asub Narva-Jõesuu kuivemas ja varjatumas kohas, keset ilusat männikut. Pealegi on ju Narva-Jõesuu iseenesest üksi parimaist kosumiskohtadest oma suurepärase liivarannaga. Viimasel esitajatekogu koosolekul leidsid mõned esitajad, et raudteelasile asub puhkekodu ühes meie maa sopis, raudteest eemal, ja seeläbi lühikese puhkeaja veetmiseks raskemalt kättesaadav ja ainult paari suvekuu jooksul kasutatav on. Puhkekodud on vajalikud, nad on kõigil meie põhjapoolsete naabrite raudteelastel olemas, kuid ühe puhkekoduga kõiki nõudeid ja soove rahuldada ei ole muidugi võimalik.

Ühingu juhatuse jõupingutused on senini ära kulunud eelpoolmainitud hoolekandevalade organiseerimiseks ja majanduslistest raskustest väljarablemiseks. Tegutsedes Eestis esimesena sotsiaal-tervishoiu omaabiorganisatsioonina, ei olnud ühingu juhatusel kasutada eeskujusid ega teiste kogemusi, vaid kõik tuli enesel luua, korraldada ning tarvilised kogemused omandada.

Takistavalt on mõjunud ka ühingu varaline nappus. Ainuke kindel sissetulek on liikme- ja sisseastumismaksud, kuid oma väiksuses ei suuda nad tõsiselt-arvestatavat osagi moodustada ühingu laialdaste ülesannete teostamiseks vajalikust üldväljaminekust.

Ainult valitsuse ja seltskonna lahke vastutulek ja eriti naiskomitee lakkamata hoolas ja energiline tegewus sissetulekute hankimisel on ühingule võimaldanud seda kõike saavutada, mis senini tehtud on.

Teedeministeeriumi ja raudteevalitsuse lahel vastutulekul on läinud aastast alates avanenud ühingul sissetuleku hankimise võimalus ühingule rendile antud ainuõiguse raudteel reklaamide korraldamise ja sõiduplaanide kirjastamise aladel. Ajakohase ja energilise asjaajamise juures töötab see ettevõtte rahuldavaid tulemusi.

Üldise hoolekande alal (ülesanded p. 7) on veel palju teha.

Üldise hoolekande mõiste on väga avar ja sial kuulub kõik, mis kultuurinimene vajab oma vaimlise ja kehalise tervise, värskuse ja tasakaalu, seega oma energia ja töövõime alalhoiaks.

Vaimlise ergutuse ja arendamise tööd, näiteks loengute, kursuste korraldamise, muusika, laulu jne. harrastamise näol, takistab peamiselt vastavate koostööruumide puudus igalpool raudteel — välja arvatud Narva ja Valga, kus osakondades üldine hoolekanne senini kõige rohkem teostamist on leida suutnud.

Häbiasi on see, et koguni kõige pererikkam sõlmepunkt, Tallinn, selle puuduse all kannatab. Oli loota, et ehituselolev klubimaja osaltki siin parandust toob, kuid selle ehituse valmisaamine kuuldavasti viibib raha puudusel.

Ka kehakultuuri ala, mis eriti tähtis on meie sirgulevatele noorsoole, ei suuda tarviliselt edeneda vastavate mängu- ja spordiplatside ning supel-asutuse puudumise tõttu.

Hoolekande ühingu juhatus loodab, et raudteelastel õnnestub ka neist mainitud raskustest üle jõuda kõigi raudteelaste organisatsioonide ühisel jõupingutusel, asudes ise jõukohaselt üksikuid osi sellest alast teostama.

Lõpuks veel mõned statistika andmed. Juhatuse koosolekuid on peetud möödunud tegevusaja jooksul kuni 1. I. 30 — 126. Ühingu tegevuse aruanded olid tasakaalus:

1925 a. —	Kr. 14.250,—
1926 a. —	„ 15.455,72
1927 a. —	„ 21.935,93
1928 a. —	„ 12.259,08
1929 a. —	„ 14.374,47

Oma viieaastase tegevuse peale on Raudteelaste Hoolekande Ühingul teataval määral õigus rahuldustundega tagasi vaadata.

Ühingu tegevus on arendend ja laienend algusest peale ülesseatud tähistes suunas ja on tunnustust leidnud nii riigivalitsuse kui seltskonna poolt. Ainukesed, kellele veel mitte tarvilises ulatuses ühingu vajadus ja tähtsus selgeks ei ole suutnud saada — on imelikul kombel just osa raudteelasi ise, sest ühingu liikmete arv püsib ainult 1.500 ümber ja nähtavasti koosneb see neist, kes ühistegevuse vajalikkust jaatavad ja aru on saanud, et aeg on asuda ise oma sotsiaalse elu küsimuste ja murede lahendamisele seltskondlikus koostöös ja loobuda orjalikkudest lootustest ja ootustest kellegi ja millegi peale väljastpoolt.

Välismailt.

Ametnikkude arv Saksamaal.

Ametnikkude arvu ümber ei lööda lokku mitte ükski meil, vaid ka mujal. Nii näiteks Saksamaal ringkonnad, kes end majandusringkondadeks nimetavad, ei väsi küll ajakirjanduses, küll igasuguseil avalikel koosolekuil hädaldamast, et ametnikkude arv olevat liiga suur. Ametnikkude mõiste alla aga painutatakse nende ringkondade poolt aga sealgi mitte ükski valitsemise ja õigusemõistmisega (impeeriumi teostamisega) seotud ametnikke, vaid ka riigi ja omavalitsuse poolt ellukutsutud ettevõtete ametnikud. Ja mida enam niisuguseid ettevõtteid asutatakse või välja arendatakse, seda suuremaks muidugi kasvab sel viisil saadud ametnikkude arv, kuigi otsekohe riigi valitsemisaparaadis tegutsevate ametnikkude arv märksa vähenenud võib olla.

Täinini puudusid kindlad andmed ametnikkude arvu kohta Saksamaal; umbkaudsete kalkulatsioonide järgi arvati neid olevat umbes 1,5 miljonit. Nüüd on aga hiljuti avaldatud statistilise andmetekogumise tulemused. Selle järgi oli Saksamaal 31. märtsil 1927 a. riigi- ja kogukondade teematüüpi ametnikke (õpetajad kaasa arvatud; raudtee ja post kaasa arvamata):

Määralsi ametnikke (Planmässige Beamte)	690.852	%%	54,4
Ülemääralsi ametnikke ja ametnikkude kandidaate (Ausserplanmässige Beamte u. Beamtenanwärter)	79.233	6,2	
Vabateenijaid (Angestellte)	155.663	12,2	
Töölisi	231.675	18,2	
Kaitseväelasi	114.105	9,0	
Kokku	1.271.528	100,0	

Selle järele on iga 10.000 elaniku kohta valitsemisealal tegutsevat ametnikke 148,3.

Palkade järele kuulub ametnikke ja vabateenijaid (kaitseväelased ja riigitöölised pole arvestatud):

Palgagrupid	Kokku arv	%
A I kuni A III	125.644	13,6
A IV „ A VI	341.293	36,8
A VII „ A IX	353.407	38,2
A X ja kõrgemad	105.404	11,4
Kokku	925.748	100,0

Üksikute valitsemisalade järgi oli ametnikke ja vabateenijaid valitsemisaparaadis (riik, osariigid, kogukonnad):

	arv	%%
Üldine valitsemine	87.928	9,5
Politsei	161.827	17,5
Õigusemõistmine	74.100	8,0
Haridus (õpetajad), kunst ja teadus, kirik	265.296	28,7
Sotsiaalalal (hoolekanne, korteriasjandus, ühes arvatud hoolekandeaasutused, tervishoiuala ja mitmesugused muud sots. asutused)	91.699	9,9
Põllumajandus, tööstus, kaubandus ja liiklemine	53.471	5,8
Finants- ja maksuvalitsus	127.755	13,8
Muud valitsemisealad	63.672	6,8
Kokku	925.748	100,0

Nagu sellest kokkuvõttest selgub, on hariduse, kunsti ja teaduseala ametnikkude arv kõige suurem, kuna sellele järgnevad politsei ja finants- ning maksuasjandus.

Ülaltoodud arvude võrdlemisel Eesti riigiteenijate arvuga tuleb silmas pida, et neis on omavalitsuseteenijad kaasa arvatud, kuna nii riigi, kui ka omavalitsuste ettevõtete ametnikud on kaasa arvamata. Olemasolevatel andmetel on riigiraudteedel ümarguselt 310.000 ametnikku ja 350.000 töölisi ja postiametkonnas 257.000 ametnikku. Raudteetöölise hulka kuuluvad sealjuures palju liike, mis meil riigiteenijaiks loetakse.

Ülaltoodud ametnikkude ja vabateenijate arvude (925.748) juure arvates sõjaväelasi (114.105) ja raudtee (310.000) ning postiametnikud (257.000) (töölised mitte), kes meil kõik riigiteenijate hulka arvatakse, saame üldse riigiteenijaid ümarguselt 1,7 miljonit ehk umbes iga 40 kodaniku kohta ühe riigiteenija. Kui arvame meil ametnikke loetavaist maha riigiettevõtete teenijad (riigimetsade ja -maade valitsemine jne.), juure aga lisame omavalitsuste ametnikud, saame umbes samasuguse vahekorra ametnikkude ja kodanikkude üldarvu vahel. See kõik peaks tõendama, et meil riigiteenijate arv kaugelki nii ülemäära suur ei ole, kui seda nii meie kodukavandus, kui ka väljastkutsutud „asjatundjad“ rõhutada armastavad. Aga ometigi pole meil olemas ei niisugust väljakujunenud riigiaparaati, ei selle töötamiskorda, ega ka sellist vilunud ja eriti selleks ettevalmistatud ametnikkonda, kui näiteks Saksamaal. Ja kui me Eesti riigiaparaati siiski oleme rahuldavalt suutnud käigus hoida, seda edasi arendada, täielikumaks muuta siis pole meil põhjust küll kellegi ees silmi maha lüüa.

D.

Ametnikkude büdžeti uurimised.

Saksa riigi statistika amet on korraldanud 498 ametniku büdžeti uurimise, kusjuures 1/5 uuritud büdžetidest kuuluvad suurlinnades teenivaile ametnikele.

Ühte majapidamisse kuulus keskmiselt 3,9 pead; selle hulgas 1,5 lapsed alla 15 a. Märkida tuleb, et majapidamise liigete arv tõusis sissetuleku suurenemisega 3,1 isikult madalamas sissetuleku astmes 4,4 isikule kõrgemas astmes.

Keskmine sissetulek majapidamise kohta oli aastas 5.349 riigimarkka, sellest 89% palgatulusid. Tähelepanu väärib asjaolu, et tulud kapitali sulakstegemisest ja laenudest 0,7% võrra suuremad on kuludest kapitali kogumiseks ja laenude tasumiseks; s. t. et ametnikud on sealgi sunnitud elama kas vana kapitali või laenude varal.

Kulud toidu- ja maitseainete muretsemiseks moodustavad 32,2% kõigist kuludest. Absoluut-arvudes tõusevad need kulud madalamalt kõrge- mani sissetulekuastmeni 1.191.— riigimargalt 2.350 riigimargale, protsentuaalselt langevad aga 43,2%-lt 24,0% peale alla.

Toiduainete kulule järgnevad riietumise kulud 13,9% üldkuludest.

Korteriüür nõuab endale 12% üldkuludest (kui see ka meil nii oleks!), selle juures korteri sisseadmise ja korrashoiu kulud on arvestatud

eraldi ja kõiguvad 4,4 ja 6,9% vahel. Valgustuse ja kütte kulud kõiguvad 4,1 ja 3,5% vahel.

Maksud moodustavad Saksa ametniku majapidamise kuludest 3,5—5,3%.

Ametnikkude organisatsioonid ei ole täiesti nõus selle uurimise tulemustega. Näidatakse, et uuritud majapidamiste arv on liig väike, et nende põhjal võiks teha üldistusi. Keskmine sissetulek 5.349 RM. on arvatavasti liig suur, kuna väikese sissetulekuga majapidamiste arv on protsentuaalselt palju suurem, kui niisuguse sissetulekuga uuritud majapidamiste arv. Et suurema sissetulekuga majapidamisi suurem protsent on uuritud hulgas, siis tõstab see keskmise sissetuleku suuremaks kui see tõeliselt on.

DBB.

Pariisi postistreigi tagajärjed.

Prantsuse postiministeerium teatab, et senini on Pariisis ja provintsis karistuseks tööseisaku eest teenistusest vallandatud üldse 16 ja reservi viidud 32 ametnikku. Need uued karistused on postiteenijaskonnas suure ärevuse välja kutsunud. Postiteenijate ametühingu kongressil valitses terav võitlusemeleolu. Üks naisametnikkude esindaja nõudis streigi jätkamist. Postiteenijate ametühingu peasekretärile Mathe'le, kes rahusavalt püüdis mõjuda, vastati, et ta valitsuse vastutulekut postiametkonnale ju väga hästi peaks tundma, kuna ta pärast viimast streiki pikema jututa teenistusest vallandati. On kuulda, et kahekümneneljatunniline streik on ettevalmistusel. 23. mail oli ametnikkude protestkoosolek. Vahepeal on kõik Pariisi telefoni-telegraafi kontorid sõjaväelise kaitse all.

DBB.

Mitmesugust.

Juhan Reimann'i 30-a. teenistusjuubel.

6. mail pühitses oma 30 a. teenistusjuubelit, ühtlasi 60 a. sünnipäeva raudteevalitsuse tariif-kontrollitoimkonna kontrollametnik ja Eesti raudteede kontoriõude kutseühingu liige Juhan Reimann. Juubilar sündis 6. mail 1870 a. Pärnumaal Kilingi-Nõmmel käsitöölise pojana. Üldhariduse omandas Pärnu linnakoolis. Astus raudteeteenistusse pärast raudtee tehniliste- ja komertskursuste lõpetamist Wilnos a. 1900 jaama-ülema abina Poolamaal. Seal asus Kiievi-Voroneši liinil kassööri kohale Kurskis ja hiljem samale kohale Moskvast. Ilmasõja ajal, a. 1915, määrati sama jaama väljaantavate kaupade kontoriuhatajaks, kus püsis opteerimiseni kodumaale augustikuus, 1921 a. Kodumaal astus jälle

raudtee teenistusse, esmalt Tallinna-Sadama jaamas, pärast Narvas pagasi-kassiiarina. Praegusel kohal tuludekontrollis — teenib alates 1. jaan. 1922 a.

Eestis on juubilar tuntud ka pedagoogika alal ja seltskonnategelasena.

Vene valitsus hindas juubilari hoolsust, tööarmastust ja kainet ülalpidamist, peale rahalist autasude, Stanislause III j. risti annetamisega.

Juubilar tunneb enese veel tervena ja jõukül- lasena ja loodame, et ta oma kasulikku tööd veel kaua jätkab.

Mis maksab üks haak?

Tallinnas Jakobsoni tänava raudtee ülesõidu- kohal oli tuul 1928 a. sügisel kaitsepuu lahtisest seisakust nihutanud pooleldi sõiduteele. Mõõda- sõitev auto sattus lahtise kaitsepuule otsa ja vi- gastas radiaatori. Autoomanik nõudis raudtee- valitsuselt kahjutasu, mida kohus ka välja mõis- tis kr. 440.— ühes % ja kohtukuludega.

Sellise juhtumuse põhjustas asjaolu, et kait- sepuu oli lahtises seisakus, kinnitamiseks puu- dus haak.

Nii on üks haak raudteele maksuma läinud vähemalt Kr. 500.—. Muis oludes oleks raha eest võidud kõik kaitsepuud haakidega varustada, meie kokkuhoiu poliitika juures aga üks puuduv haak võib lähedalt kahjusi tekitada, sest kahju- tasu maksetakse mitte teekorrashoiu krediidist, vaid erikrediidist. Kahjuks leidub meil palju kokkuhoidmisi, mille tulemusena suuremad sum- mad kahjutasudena hiljem välja maksetakse.

Järeletegemisväärt korraldus.

Saksa riigirahaminister Dr. Moldenhauer on hiljuti teinud ringkirjalise korralduse kõigile asu- tuste juhtidele, mitte lubada tekkida muljet, nagu pandaks ametnikele pahaks, kui nad oma soovid ette kannavad rahvasaadikute kaudu. Tuleb hoi- duda sellest, et ametnikele ei tekiks mingisugu- seid pahandusi rahvasaadikute poole pöördumise tõttu.

Vastutav ja tegev toimetaja ALEKSANDER LEPP.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu mnt. 31.

Väljaandja EESTI RAUDTEELASTE KESKÜHING